

Asia: VN/1364/2021

Ehdotus kulttuuriperintöstrategiaksi

Lausunnonantajan lausunto

Mikä on näkemyksenne strategian tavoitteista ja toimenpidelinjauksista yleisesti?

Strategialla on hyvin kunnianhimoiset ja laajavaikutteiset tavoitteet. Lisäksi strategia käyttää erittäin laajaa määritelmää kulttuuriperinnölle. Tämä laaja määritelmä ja korkeat tavoitteet tarkoittavat sitä, että tämän strategian puitteissa ei ole pystytty käsittelemään tarkkoja menetelmiä tai toimenpiteitä niiden saavuttamiselle. Strategian tavoitteet kulttuuriperinnön ihmisten ja yhteisön omistajuudesta, vastuusta ja osallistumismahdollisuuksista kulttuuriperintöön, ekologisesta kestävydestä, kulttuuriperinnön osaamisen ja oppimisen tukemisesta sekä kulttuuriperinnön kestävästä taloudellisesta hyödyntämisestä ovat kannustettavia ja hyvä tavoitteita, kuten ovat myös strategian tärkeimmiksi periaatteiksi nimetyt kestävyys, monimuotoisuus ja yhdenvertaisuus. Mutta koska strategia pysyy yleisellä tasolla ilman konkretiaa, on vaikeaa arvioida strategian tavoitteita ja toimenpidelinjauksia tätä syvemmin tai sitä, että ovatko strategialinjaukset tehokkaita niiden saavuttamiseen.

Strategiassa linjatut toimenpiteet vaatisivat hyvin suurta panostusta, mutta strategiassa ei kuitenkaan mainita miten nämä toimenpiteet toteutetaan. Tämä strategian resurssien puute vaikeuttaa arvioimaan kuinka realistisia hankkeen esittämät tavoitteet ovat. Strategian on tarkoitus olla voimassa vuoteen 2030 asti. Tämä on lyhyt voimassaoloaika myös herättää kysymyksen siitä, kuinka strategiassa linjattuja isoja tavoitteita on tarkoitus saada toteutettua näin lyhyellä aikataululla, jos strategiaan ei ole vielä resursoitu mitään.

MTK:n kannalta on tärkeää, että tulevissa työvaiheissa kiinnitetään erityistä huomiota omaisuuden omistajan ja elinkeinonharjoittajan asemaan. Suomalainen kiinteä kulttuuriperintö on useasti jonkun omistamalla maalla ja kulttuuriperintötoimet, jotka eivät huomioi tätä voivat olla hankalasti hyväksyttävissä maanomistajan kannalta tai jopa rikkoa heidän perusoikeuttansa omaisuuden suojaan.

Mikä on näkemyksenne strategian tavoitteista ja toimenpidelinjauksista oman toimialanne tai tehtävänne näkökulmasta?

MTK pitää hyvänä, että strategiassa määritellään kulttuuriperintö laajasti, koska tällöin sen sisään voidaan myös ottaa monia esimerkiksi maa- ja metsätalouden piiriin kuuluvia tärkeitä suomalaisen kulttuuriperinnön muotoja, jotka eivät mahtuisi kapeamman määritelmän sisälle. MTK:sta on tärkeää, että maa- ja metsätalouden toimintaa ei nähdä pelkästään elinkeinotoiminnan kannalta, vaan tiedostetaan myös näiden alojen merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä.

MTK:n kannalta on myös hyvä, että strategiassa painotetaan eri intressien tasapainottamista ja eri tahojen välistä dialogia kulttuuriperinnön säilyttämisessä. Esimerkiksi monesti maanomistajat kokevat, ettei heitä huomioida riittävästi suojelupäätöksiä tehtäessä. Suurin osa maanomistajista ymmärtää kulttuuriperintökohteiden tärkeyden ja haluaa ylläpitää niitä, mutta heille ei anneta mahdollisuuksia neuvotella kulttuuriperinnön suojelusta heidän ehdoillaan.

Kommenttinne lukuun 5.1

MTK pitää hyvänä linjauksena, että kulttuuriperintöstrategiassa pyritään toteuttamaan yhdenvertaisuutta edistävällä tavalla ja strategiassa nähdään tarpeellisena se, että yhteiskunnan pitää tukea kulttuuriperintötyötä taloudellisilla, hallinnollisilla ja lainsäädännöllisillä keinoilla. MTK pitää tärkeänä, että näitä keinoja pyritään kehittämään ja uudistamaan.

Kommenttinne lukuun 5.2

MTK pitää hyvänä linjauksena, että kulttuuriperintöstrategiassa pyritään myös edistämään luonnon ja ympäristön kannalta kestävää yhteiskuntaa ja erityisesti siitä, että strategiassa tiedostetaan tarve tehdä nykyistä laajempaa ja ennakoivampaa yhteistyötä eri sektoreiden ja toimijoiden välillä, jotta eri toimijoiden intressit sekä kulttuuriperinnön kestävä edistäminen voidaan sovittaa yhteen.

Kommenttinne lukuun 5.3

MTK pitää tärkeänä, että strategiassa tiedostetaan laajasti eri alojen ja niiden koulutus-, tutkimus- ja kehittämistarpeiden merkitys kulttuuriperinnölle.

Kommenttinne lukuun 5.4

MTK:n kannalta on tärkeää, että strategiassa tiedostetaan, että kulttuuriperintöä hallitsevat ja vaalivat myös yksityiset toimijat ja yksityishenkilöt sekä se, että julkinen tuki esimerkiksi rahoituksen ja veronkevennysten kautta on tärkeä tapa tukea niitä, jotka suojelevat ja hoitavat kulttuuriperintöä. MTK:n mielestä on hyvä, että kulttuuriperintö nähdään myös talouteen positiivisesti vaikuttavana asiana ja että sen vaikutukset ovat pelkkää kulttuurialaa laajemmat.

Mikä on näkemyksenne strategian yhteiskunnallisista ja taloudellisista vaikutuksista?

Strategia on esitetyssä muodossaan hyvin yleisluonteinen, joten strategian vaikutusten arviointi on haastavaa. MTK pitää kuitenkin hyvänä asiana, että strategiassa ymmärretään sen vaikutusten voivan olevan hyvin laaja-alaisia ja että yhteiskunnan vastuu kulttuuriperinnön vaalimisessa ja kehittämisessä on olennainen osa strategian toteutumista. MTK pitääkin tärkeänä, että ensisijainen vastuu kulttuuriperinnön vaalimisen mahdollistamisesta, rahoittamisesta ja vastuunottamisesta on yhteiskunnalla ja julkisella puolella. Yksilöillä ja yksityisillä toimijoilla tulee tulla mahdollisuus ja oikeus osallistua tähän toimintaan, mutta sen ei pitäisi olla heille velvollisuus.

Mahdolliset muut strategiaehdotusta koskevat huomionne.

-

Strategian valmistumisen jälkeen on tarkoitus laatia erillinen toimeenpanosuunnitelma. Pidätkö tätä tärkeänä? Jos kyllä, niin miksi?

Tämä strategiaehdotus on yleisluontoinen kuvaus kulttuuriperinnöstä ja sen kehittämisestä. Mikäli tätä strategiaa halutaan toteuttaa käytännössä, on toimeenpanosuunnitelman ja konkreettisempien toimien erittely tärkeä seuraava askel.

Millaisia osallistamisen tapoja haluaisitte toimeenpanosuunnitelman laatimisessa käytettävän?

MTK toivoo, että toimeenpanosuunnitelmassa kuunnellaan mahdollisimman laajasti eri intressiryhmiä sekä tahoja, joihin toimeenpanosuunnitelmassa esitetyt toimet tulisivat vaikuttamaan.

Millaisena näkisitte oman tai edustamanne tahon roolin strategian toimeenpanossa?

MTK osallistuu jo nykyisellään moneen kulttuuriperintöstrategian alaisuuteen kuuluvaan toimintaan osallistumalla lainsäädäntöhankkeisiin sekä avustamalla jäseniään heitä koskevissa kulttuuriperintöön liittyvissä oikeudellisissa ongelmassa ja kysymyksissä, esimerkiksi muinaismuistoihin liittyvissä asioissa. MTK pyrkii edunvalvontatyössään ja toiminnassaan aktiivisesti ylläpitämään, kehittämään ja nostamaan esille kansalliseen keskusteluun maa- ja metsätaloustoimintaa, josta suuri osa, ellei jopa kaikki, kuulu tämän strategian mukaiseen suomalaiseen kulttuuriperintöön.

MTK kiittää mahdollisuudesta antaa lausunnon ehdotuksesta kulttuuriperintöstrategiaksi ja toivoo, että sillä on mahdollisuus osallistua strategian toimeenpanon suunnitteluun sekä muihin mahdollisiin työvaiheisiin.

Hunnakko Jenni
Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry